

Handläggare: Katarina Olsson
Region Ytterstad
Miljöstrategiska enheten
Tel: 508 263 65
katarina.olsson@gfk.stockholm.se

2004-05-11

Dnr: 04-007-1925

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

**Redovisning av Gatu- och fastighetskontorets insatser med anledning
av Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser**

FÖRSLAG TILL BESLUT

Gatu- och fastighetsnämnden godkänner Gatu- och fastighetskontorets redovisning av kontorets insatser avseende Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser.

Olle Zetterberg

Solveig Svedgård

Åsa Wigfeldt

SAMMANFATTNING

Kommunfullmäktige beslöt den 28 april 2003 att anta "Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser". Handlingsprogrammet bidrar till att nå flera av målen i Stockholms miljöprogram. Målet med Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser är att genomföra åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser. För att kunna nå detta mål innefattar handlingsprogrammet flera olika aktörer. Gatu- och fastighetskontoret är en av stadens enheter som driver och arbetar med olika aktiviteter för att uppnå en minskning av växthusgaser.

Gatu- och fastighetskontoret redovisar här en sammanställning av kontorets aktiviteter som bedrivs i enlighet med handlingsprogrammet mot växthusgaser. Detta i syfte att både internt och externt kunna redovisa vad kontoret gör för att medverka till att minska utsläpp av växthusgaser.

Ett brett arbete pågår där kontoret är en viktig aktör och utgör en stor roll. De avdelningar på kontoret som berörs av detta arbete är Region Ytterstad och Innerstad, Avdelningen för Strategisk trafikplanering, Parkeringsavdelningen, Trafiktjänsten samt på Fastighetsförvaltningen.

UTLÅTANDE

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslöt den 28 april 2003 att anta ”Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser”. Handlingsprogrammet bidrar till att nå flera av målen i Stockholms miljöprogram. Målet med Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser¹ är att genomföra åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser. Handlingsprogrammet berör flera olika aktörer som Stockholms stads egna enheter, de lokala näringslivet och de som bor och arbetar i Stockholm. Gatu- och fastighetskontoret är en av stadens enheter som driver och arbetar med olika aktiviteter för att uppnå en minskning av växthusgaser.

Regionernas Miljöstrategiska enhet på Gatu- och fastighetskontoret har fått i uppdrag av kontorets miljögrupp att göra en sammanställning av kontorets aktiviteter som bedrivs i enlighet med växthusgasprogrammet. Detta i syfte att både internt och externt kunna redovisa vad kontoret gör för att medverka till att minska utsläpp av växthusgaser.

För mer information om Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser, se www.tyckom.stockholm.se/vaxthusgaseffekten.

Redovisning av Gatu- och fastighetskontorets insatser i enlighet med Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser

Miljöarbetet initieras och drivs främst på Gatu- och fastighetskontorets Region Ytterstad och Innerstad, Avdelningen för Strategisk trafikplanering, Parkeringsavdelningen samt på Fastighetsförvaltningen. Trafiktjänsten som är en utförande organisation arbetar också med olika miljöfrågor.

Många aktiviteter är samarbetsprojekt, antingen mellan kontorets olika avdelningar eller mellan kontoret och andra förvaltningar, myndigheter och företag. Vissa redovisade aktiviteter ingår i Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser, vissa är fristående. För att få en helhetsbild av hur kontorets arbete med minskning av växthusgaser ser ut, redovisas även de fristående aktiviteterna. Några aktiviteter förutsätter beviljade medel från antingen klimatinvesteringspengar² (KLIMP) eller miljömiljarden³. Kontoret har förhoppningar om att ansökningarna kommer att beviljas, varför även dessa redovisas. Svar på om kontoret beviljats medel kommer troligen att ske först i november 2004 för KLIMP-pengarna respektive under 2005 för miljömiljarden.

Nedan följer en sammanställning av kontorets insatser.

---

¹ Förutom koldioxid och vattenånga är dikväveoxid, metan, samt flourhaltiga ämnen viktiga växthusgaser. Det är främst förbränningen av fossila bränslen som ger en ökning av växthusgaser i atmosfären och bidrar till den förstärkta växthuseffekten.

² I april godkände Kommunstyrelsen Stockholms Klimp-ansökan och den lämnades därefter in till Naturvårdsverket, Länsstyrelsen och Institutet för ekologisk hållbarhet. Staden äskar 149 Mnkr och bidragspotten är på 500 Mnkr. Beslut beräknas tidigast i november 2004.

³ En miljard kronor är avsatt av kommunfullmäktige för miljönriktade insatser i staden under åren 2003-2006. Den andra och sista ansökningsomgången sker 3/1-05.

Hela Gatu- och fastighetskontoret

Bilpool

Kontoret bedriver och nyttjar en gemensam bilpool som är belägen i Tekniska nämndhuset. Fordonsparken består av miljöbilar, fordon som ger möjlighet till användning av alternativa drivmedel, antingen biogas eller el.

Miljöbilar i Stockholm (ingår i handlingsprogram mot växthusgaser)

Kontoret är en del i Stockholms stads arbete med att introducera ett stort antal miljöbilar och mopeder i den fordonspark som nyttjas av stadens verksamheter. Kommunfullmäktige antog den 10 maj 2004 Kommunstyrelsens förslag om "Nya mål för miljöbilar, åtgärder för att stimulera alternativa drivmedel.". Två av målen är att staden ska verka för att 60 procent av stadens bilar är miljöbilar samt att biogasbilar till 80 procent körs på biogas och etanolbilar till 80 procent körs på E85 vid utgången av 2006. Miljöbilarnas vanligaste miljöbränslen är etanol och biogas.

Projektet genomförs av Miljöförvaltningen i samarbete med Gatu- och fastighetskontoret, Stockholm Vatten, Fortum, Renhållningsförvaltningen och Stockholm Lokaltrafik (SL).

Miljökrav på arbetsmaskiner och fordon

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade 2003 att kontorets miljö- och trafiksäkerhetskrav för arbetsmaskiner och fordon ska gälla som krav vid upphandling av entreprenader och tjänster. Kommunfullmäktige beslutade 2004 att dessa krav även ska gälla inom hela staden, med undantag av bygg- och anläggningsentreprenader där kraven inte är obligatoriska. KF uppmanar dock stadens alla upphandlingsenheter att införa miljökraven som minst anbudsutvärderande faktorer. Gatu- och fastighetsnämnden har fått i uppdrag att utreda förutsättningarna att ställa obligatoriska krav även på bygg- och anläggningsentreprenader. Ett samarbete mellan Malmö, Göteborg och Stockholms gatukontor.

Miljö kvalitetsnormer (MKN)

Förslag till program för uppfyllande av miljö kvalitetsnormer för kvävedioxid och partiklar har på uppdrag av regeringen utarbetats av länsstyrelsen i samarbete med bl a Miljöförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret och Gatu- och fastighetskontoret (avdelningen för strategisk trafikplanering och regionerna). Programmen är remissbehandlade i gatu- och fastighetsnämnden. Regeringen har dock inte fattat något beslut.

Regionerna

Befrämja cykelåkandet (ingår i handlingsprogram mot växthusgaser)

Regionerna befrämjar cykelåkandet genom sitt arbete med att bygga ut stadens cykelnät och markering av cykelbanor. "Befrämja cykelåkandet" är ett samlingsnamn för alla projekt som syftar till att öka användningen av cykel. Det gemensamma syftet är att befrämja cykelåkning för att ersätta resor med bil. Projektet genomförs av Vägverket och Gatu- och fastighetskontoret.

Upprätthålla miljözon i Stockholm

Förbättring och skärpning av miljözonernas regelsystem samt modifiering av andra regelsystem, bl a trafikförordningen och EU-direktiv. Ett samarbete mellan bl a Miljöförvaltningen och gatukontoret i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Kontroll av miljökrav på arbetsmaskiner och fordon

Regionerna har 2003 upprättat en kontrollverksamhet för att kontrollera att kontorets miljö- och trafiksäkerhetskrav för arbetsmaskiner och fordon, vid upphandling av entreprenader och tjänster, verkligen uppfylls.

Ljusskyltar med direktinformation om trafikanters avgasutsläpp

Projektet med att informera trafikanter om enskilda bilars avgasutsläpp, genom att utveckla ett system för direktinformation riktade till trafikanterna i form av ljusskyltar, genomfördes i Stockholm 2003. Beslut om projektet ska fortgå kommer att tas under hösten 2004.

Minska transporter av massor

Regionerna arbetar med att hitta lösningar för att minska transporter av förorenade massor i projekt, genom att bl a bättre planera hanteringen av massorna. Regionerna utreder även tekniska förutsättningar för att regelmässigt återvinna bygg- och schaktmassor (asfalt, grus och betong).

Minska energiförbrukningen

Regionerna bidrar till att minimera energiförbrukningen bl a vid nybyggnation genom att ställa krav att på byggherren att följa programmet Ekologiskt byggande samt genom att installera energisnål armatur vid byte av och nyinstallation av belysning.

Hammarby Sjöstad (ingår i handlingsprogram mot växthusgaser)

Ett nybyggt bostadsområde med fungerande helhetslösningar för en ny och mer hållbar livsstil. Målet är att miljöprestandan skall dubbleras jämfört med konventionell nyproduktion av bostäder. Det totala behovet av tillförd energi skall minskas och hela energitillförseln skall baseras på förnybara energikällor. Exempel på åtgärder är behovsstyrd ventilation, solceller, solvärme, inomhusbelysning för flerbostadshus, utomhusbelysning, energieffektiva fönster, termostatventiler/styrssystem, vitvaror, energieffektivisering i småhus, logistikfunktioner för godstransporter, biogasfordon, etanolbilar och elfordon. Utbyggnaden av Tvärbanan till Hammarby Sjöstad innebär en överflyttning av trafik med buss och personbil till resor med tåg. Tvärbanan använder miljöel.

Det pågående byggprojektet Hammarby Sjöstad genomförs av Region Innerstad och involverade byggföretag. Tvärbanan genomfördes av Stockholms Lokaltrafik (SL) med ekonomiskt stöd från kontoret.

*Avdelningen för strategisk trafikplanering**Hållbart resande i Kista*

Avdelningen har startat ett projekt för att öka andelen personer som cyklar, går eller åker kollektivt i Kista. Vi riktar oss till företag med riktad information om alternativa färdssätt till ensamåkande i bil, samåkning och bilpool.

Mobilitetsveckan och kampanjen "I stan utan min bil"

Planering pågår för genomförande av mobilitetsveckan och kampanjen "I stan utan min bil". Kampanjen kommer att visa på fördelarna med att cykla och gå, folkhälsa och säkerhet. Under mobilitetsveckan kommer tre seminarier med inriktning på Barn och trafik, Cykling och folkhälsa samt Bilpooler att hållas. Vidare kommer en kampanj för att få föräldrar att gå och cykla till skolan med sina barn under denna vecka istället för att skjutsa dem i bil. "Lär dig cykla i Stockholm" – cykelguidning, historiska cykelturer och stadsvandringar att genomföras. Under själva kampanjdagen den 22/9 planerar vi aktiviteter och information på en avstängd gatudel samt en cykelmanifestation.

Trafiken.nu

Webbtjänsten trafiken.nu ger trafikanter en samlad och aktuell bild av trafikläget i Storstockholm. Visionen är att trafiken.nu ska förenkla trafikanters reseplanering, minska konsekvenserna av trafikstörningar och underlätta trafikanters väg inom, till och från Stockholm - med bil, till fots, med cykel eller kollektiva färdmedel. Webbtjänsten finns för storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Skåne. Ett samarbete mellan Vägverket, Stockholms Lokaltrafik (SL) och Gatu- och fastighetskontoret.

Utbyggnad av Trafiken.nu (förutsätter medel från KLIMP)

Trafiken.nu kommer att successivt byggas ut med information om gång, cykel, kollektivtrafik, bilpool och samåkning. En ansökan om att bygga ut webben med en reseplanerare som omfattar flera trafikslag har också lämnats in till KLIMP.

Mobilitetscentrum (förutsätter medel från miljömiljard/KLIMP)

Avdelningen har lämnat in en ansökan till Stockholms miljömiljard och KLIMP om att genomföra projekt som syftar till att öka andelen personer som cyklar, anslutningen till och ökningen av antalet bilpooler samt stöd och information till företag för att effektivisera och förbättra kvaliteten på resande och transporter.

Mobilitetsprogram – aktivt trafikantstöd och företagsstöd (förutsätter medel från miljömiljard/KLIMP)

I ovanstående KLIMP-ansökan ingår också att ta fram ett mobilitetsprogram för staden. Programarbetet går ut på att hitta förslag till åtgärder för att förbättra resandet och transporterna. Arbetet kommer att bygga på Vägverkets fyrstegsprincip och omfatta de två första stegen i denna. Steg 1 ger förslag till åtgärder för att underlätta för människor att kommunicera utan att resa eller att välja andra färdssätt än ensamåkning i bil. Steg två går ut på att effektivisera och förbättra kvaliteten på resandet och transporterna.

Adaptiva trafiksignaler (förutsätter medel från KLIMP)

KLIMP-bidrag har också sökts för att effektivisera stadens trafiksignaler inom några områden så att emissioner och miljöstörningen minskar. Detta genomförs med hjälp av adaptiv tidsättning som minskar köer och antalet stoppade fordon. Omfattar bussprioritering med bättre flyt för övrig trafik. Undersökningar i Sverige och utomlands visar att potentialen för miljöförbättringar genom denna åtgärd är stor – i vissa fall minskar emissionerna med 10-20%.

ISA (Intelligent stöd för anpassning av hastigheten)

Avdelningen planerar för ett projekt där hastighetsanpassningssystem införs i stadens bilar. Förutom trafiksäkerhetseffekter, medför ett sådant system ett minskat avgasutsläpp. Projektet finns med i förslag till trafiksäkerhetsprogram 2005 – 2010.

Parkeringsavdelningen*Minska utsläpp av föroreningar*

Översyn av stadens parkeringsreglering pågår med syfte att höja omsättningen på parkeringsplatserna och därmed minska söktrafiken.

Trafiktjänsten*Väginformationscentra/"Trafik Stockholm"(Ingår i handlingsprogram mot växthusgaser)*

Väginformationscentralens uppgift är att skapa en lugnare trafikrytm och därmed minska bränsleförbrukningen hos fordonen, därmed också en minskning av bl a koldioxid genom lugnare trafik och gynnsammare hastigheter. Ett samarbete mellan Vägverket och Gatu- och fastighetskontoret (både Trafiktjänsten och Avdelningen för strategisk trafikplanering arbetar med detta).

Ecodriving

Personalen på Trafiktjänsten har genomgått utbildning i Ecodriving med syfte att minska bensin och dieselförbrukning.

Fastighetsförvaltningen*Miljöprogram och miljöplan i byggprojekt*

Genom att införa miljöprogram och miljöplan i byggprojekt ska betydande miljöaspekter i respektive investeringsprojekt kartläggas och därmed minska utsläpp till luft och mark.

Minska miljöbelastningen från tjänsteresor

Statistik tas fram på antal körda mil i respektive affärsområde och utifrån denna försöker gör vi samordningar av transporter till närliggande fastigheter.

Minskning av energiförbrukning

Förvaltningen ställer krav på att byggherren följer programmet Ekologiskt byggande och bidrar därmed till att minimera energiförbrukningen vid nybyggnation.

Minskning av energiförbrukning i våra fastigheter. Förvaltningens miljöaktivitetsplan innehåller övergripande och detaljerat miljömål enligt vilka förbrukningen ska minska under 2004 med minst 3% i förhållande till 2003 års förbrukning.

Kontorets synpunkter och förslag

Denna redovisning ger en bild av vad kontoret gör för att medverka till att minska utsläpp av växthusgaser. Ett brett arbete pågår där kontoret är en viktig aktör och utgör en stor roll.

Gatu- och fastighetskontoret föreslår att Gatu- och fastighetsnämnden godkänner kontorets redovisning av kontorets insatser avseende Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser.

SLUT